

→ LIITE 7: Entisestä kongolaiskapinallisesta kertova uutinen

Entinen kongolaiskapinallinen: "Olen saanut tarpeekseni sodasta"

HS - Ulkomaat - 25.9.2006

HELI SUOMINEN, TEKSTI
SAMI KERO, KUVA

BUNIA. Hoikka nuori mies hymähtää ja kääntää katseensa sivuun.

Muovituolilla istuva 20-vuotias Jeremy Baliza on luvannut kertoa ensimmäisestä taistelustaan, jossa hän tappoi ihmisiä. Nyt hän kuitenkin näyttää katuvan lupaustaan hieman.

"Tunsin olevani oikea asemies", hän sanoo hetken mietittyään.

"Silloin, ensimmäisessä taistelussa, tapoin satoja ihmisiä."

Oliko hän siis ylpeä saavutuksesta?

"Kyllä", nuorukainen sanoo poissa-olevasti. Hän vaikuttaa hieman siltä kuin ei edes muistaisi, mitä ajatteli silloin - tai ei haluaisi muistaa.

Baliza on yksi kymmenistä- ellei jopa sadoistatuhansista entisistä lapsisotilaista, jotka ovat taistelleet Kongon demokraattisen tasavallan sodassa 1998-2002 ja sen näihin päihin asti jatkuneissa jälkimainingeissa.

Iturin maaperä kuuluu maailman kultapitoisimpiin. Kongon sodassa kullasta halusivat osansa useat kapinallisjoukot ja heitä tukevat naapurivaltiot Uganda ja Ruanda. Taisteluihin siepattiin lapsia. Monet heistä olivat Balizaakin nuorempia.

"Minä olin 15. Asemiehet olivat yhtenä päivänä kotona, kun tulin koulusta", hän aloittaa.

Miehet pakottivat Balizan mukaansa aseella osoittaen. Alkoi pitkä piileskely viidakossa Iturissa, yhdessä Kongon demokraattisen tasavallan itäisistä maakunnista.

"Aluksi se oli kamalaa. Koulutusjakso oli rankka, ja pelkäsin. Ajattelin vain, että haluaisin käydä koulua", Baliza muistelee.

Kahden vuoden kuluttua hän oli jo

oppinut kapinalliseksi - ja tunki ylpeyttä saadessaan vihdoin oman aseensa, AK-47-rynnäkkökiväärin.

Nyt Baliza kertoo tarinaansa Bunian kaupungin reunalle perustetulla aseistariisuntaleirillä.

Nuoren miehen ympärillä maleksii satoja miehiä ja joitakin naisia. Kaikki he ovat entisiä kapinallistaistelijoita. Miljoonien ihmisten hengen vaatinut sota päättyi virallisesti 2002, mutta idässä hallitus ja erilaiset aseryhmät taistelevat yhä.

Myös aseriisunta edistyy. Kesällä runsaassa kuukaudessa pelkästään Iturissa aseensa luovutti 4000 entistä kapinallista. Koko Kongossa viime vuonna aseensa luovutti yli 15000 taistelijaa, monet lapsisotilaita.

Kongon sodassa kapinalliset tapoivat siviilejä silmittömästi. Sodasta levisivät maailmalle uutiset silpomisesta, ihmissyönnistä ja raaosta raiskausmurhasta.

Aseistariisuntaleirillä suurin osa kysymyksiin vastaajista väittää, että muut kyllä tappoivat, mutta he eivät.

Sen ymmärtää hyvin, sillä leirillä entiset viholliset nukkuvat samoissa teltoissa. Kun nuorilta miehiltä kysyy, mihin joukkoihin he kuuluivat, lyhenteitä riittää: FRPI, UPC, FNI, PUSIC, MRC. Sodassa oli yhteensä kymmeniä aseellisia ryhmiä, joiden liittoumat ja tukijat vaihtuivat useasti.

"Kaikki tappoivat. Se oli työtämme. Eikä meillä ollut vaihtoehtoja", Baliza sanoo.

"Joskus säästimme hengen lapsilta, mutta sellaista ei tapahtunut usein."

Hän kertoo olleensa ensin FNI:n joukoissa, sitten PUSIC:n. Ensin mainittu oli etnisten lenujen ryhmittymä, jälkimmäinen lenuja vastaan sotineen hema-

kansan. Molempia tuki Uganda. Baliza on itse hema eikä oikein osaa edes selittää, miten päätyi mihinkin ryhmään.

Minkä asian puolesta hän taisteli? "Siitä en tiedä mitään. Tein vain tehtäväni."

Baliza ei edes muista, kuinka monta ihmistä hän tappoi viidessä vuodessa. "Liikaa."

Lopulta Baliza sai tarpeekseen tappamisesta ja etenkin vaikeista oloista viidakossa. Hän karkasi kapinallisleiristä, piileskeli aikansa ja uskaltautui luovuttamaan kiväärinsä kesällä.

"Näin, että muutkin toivat aseita."

Aiemmin hän piti asetta siltä varalta, että hänen tappamiensa ihmisten omaiset löytäisivät hänet ja haluaisivat kostaa.

Sodasta toipuvassa Kongossa tulevaisuuden haasteista tärkeimpiä on kapinallisten aseriisunta ja etenkin heidän saattamisensa laillisille urille.

Balizalla ja kumppaneilla on kaksi päävaihtoehtoa. Halutessaan he saavat työpaikan valtion armeijasta. Toinen mahdollisuus on etsiä työpaikka tai perustaa yritys. Siihen aseriisuntakomissio antaa 400 dollarin tuen.

"Minä en halua armeijaan. Olen saanut tarpeekseni sodasta", Baliza sanoo.

Samaa hihkuvat ympärille kasaantuneet leiritoverit.

"Haluamme vain rauhaa", todennäköisesti tuhansia ihmisiä tappaneet nuoret miehet vakuuttavat.

Siivilissä pärjääminen on kuitenkin vaikeaa, jos kokemusta normaalielämästä ei ole ja koulutuskin puuttuu.

Laillista työtä on vaikea löytää, ja samaan aikaan Iturin viidakoissa piileksivät, mineraalibisneksellä ja naapurivaltiojen tuella rikastuneet kapinallisryhmät houkuttelevat nuoria takaisin riveihinsä.